

Кравченко О.О.

*доктор педагогічних наук, доцент,
декан факультету соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини*

ДО ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ, ЯКА ОПИНИЛАСЯ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

Актуальним є на часі створення умов для самоорганізації та самореалізації молоді, соціальної інтеграції молодих людей, розвитку їх громадянської активності, творчого та наукового потенціалу, запровадженню ініціатив у різних сферах діяльності, залучення до процесів реформування та модернізації українського суспільства, формуванню її відповідальності за сьогодення та майбутнє.

Вагомого значення у напрямі розширення соціальних гарантій молоді має прийняття Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016 – 2020 роки, метою якої є створення сприятливих умов для розвитку і самореалізації української молоді, формування її громадянської позиції та національно-патріотичної свідомості.

Важливою складовою участі молоді в суспільному житті є отримання вищої освіти. Закон України «Про вищу освіту» (2014) декларує доступність і належну державну підтримку підготовки фахівців з числа осіб з особливими освітніми потребами на основі створення для них вільного доступу до освітнього процесу та забезпечення спеціального навчально-реабілітаційного супроводу.

Закон України «Про освіту» визначив поняття особи з особливими освітніми потребами – це *«особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту»*. Тобто до категорії таких осіб можуть підпадати не тільки діти та молодь з інвалідністю, а й внутрішньо переміщені особи, діти-біженці, діти-сироти та позбавлені батьківського піклування, та діти, які потребують

додаткового та тимчасового захисту тощо [1]. Зараз МОН розробляє чіткий перелік осіб з особливими освітніми потребами. Тобто кожен заклад освіти за своєю філософією повинен бути інклюзивним. Це означає готовність прийняти кожну дитину, прагнучи створити максимально сприятливе середовище для розвитку її потенціалу.

Стереотипно соціальна підтримка студентам розглядається у напрямі стипендіального забезпечення студентів та діяльністю студентських профспілкових комітетів. Проте, насправді, в сучасних умовах цей спектр соціальних послуг значно розширюється.

Відтак, поступово зміщуються акценти у діяльності закладу вищої освіти із закладу, що надає освітні послуги, на заклад соціального спрямування. Соціальність розглядається як мета й інтегрований результат соціального виховання, зумовлюється рівнем культури студентської молоді та його соціокультурним розвитком. Поряд із фаховою підготовкою особлива увага зосереджується на особистісному становленню студентства, зокрема у напрямі соціальному, що відображає здатність молодої людини бути суб'єктом соціальних відносин і забезпечує можливість спільних дій різних суб'єктів в одному соціальному просторі-часі. Складовими соціальної якості особистості є соціальна позиція, соціальна компетентність, соціальна активність тощо.

Таким чином, соціально орієнтована діяльність в умовах середовища закладу вищої освіти, яка спрямована на допомогу студентам, що опинилися у складній життєвій ситуації, сприяє формуванню толерантного, гуманного соціуму.

Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» під складними життєвими обставинами розуміються обставини, спричинені інвалідністю, віком, станом здоров'я, соціальним становищем, життєвими звичками і способом життя, внаслідок яких особа частково або повністю не має (не набула або втратила) здатності чи можливості самостійно піклуватися про особисте (сімейне) життя та брати участь у суспільному житті.

Відтак, до категорії студентів, які опинилися у складних життєвих обставинах, відносимо: - студенти-сироти та позбавленні батьківського піклування; - студенти з інвалідністю; - студенти учасники АТО; - студенти, чий батьки – учасники бойових дій або один із батьків яких загинув у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або під час масових акцій громадянського протесту; - студенти, зареєстровані як внутрішньо переміщені особи; - та ін.

Визначення власне соціальної реабілітації у вітчизняному законодавстві вперше наводиться у статті 1 ЗУ «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», де остання розуміється як «вид соціальної роботи, спрямованої на відновлення основних соціальних функцій, психологічного, фізичного, морального здоров'я, соціального статусу сімей, дітей та молоді. Соціальна реабілітація спрямовується на оптимізацію і коригування ставлення дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах, до сім'ї та суспільства, виховання в них навичок до самообслуговування та самостійного проживання» [2].

Таким чином, соціально-психологічні аспекти реабілітації передбачають вирішення таких питань, як відновлення особистих якостей і здібностей молодшої людини для її взаємодії з соціальним оточенням, а також психокорекцію установок її до виконання обов'язків громадянина, члена суспільства, колективу, сім'ї.

Соціально-психологічна реабілітація дозволяє студенту успішно адаптуватися в навколишньому середовищі та суспільстві в цілому, набути морально-психологічну рівновагу, впевненість у собі, усунути психологічний дискомфорт, зажити повноцінним «повнокровним» життям.

Список використаної літератури:

1. Відповідаємо на запитання. Інклюзивне навчання. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/questions/vidpovidayemo-na-zapytannya-inklyuzyvne-navchannya/#>
2. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю». – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>